

Inovacijski projekt na Osnovni šoli Vrhovci: Bralne zvezdice in iskalci biserov

Innovative project at Primary school Vrhovci: Reading stars and pearl seekers

> Bernarda Frass

Izvleček

V šolske knjižnice si utirajo pot tudi inovacijski projekti, ki poleg spodbujanja branja vključujejo tudi pozitivne vrednote posameznika, sprejemanje drugačnosti, sklepanje novih prijateljstev, spoštovanje, sočutje, prijaznost, odgovornost, strpnost, iskrenost, poštenje in razumevanje težav. V prispevku predstavljam inovacijski projekt na Osnovni šoli Vrhovci z naslovom Bralne zvezdice in iskalci biserov, v katerem se med seboj prepletajo ideje povezovanja, sodelovanja in razvijanja učnih bralnih strategij, posebna pozornost pa je namenjena tudi raziskovanju motivacijskih in čustvenih dejavnikov. S projektom je knjižnica oživela in postala še bolj priljubljen prostor učencem s posebnimi potrebami.

Ključne besede

šolska knjižnica, branje, projekt, zvezdice, biseri, povezovanje, posebne potrebe

UDK

028.5(083.94):027.8(497.40Š Vrhovci)

Abstract

School libraries are becoming places of innovative projects which, besides encouraging reading, include positive values of individuals, accepting differences, making new friends, respect, compassion, kindness, responsibility, tolerance, honesty, integrity and understanding of problems. The paper presents an innovative project at Primary school Vrhovci, entitled Reading stars and pearl seekers, which intertwines ideas of connecting, cooperating and developing reading-learning strategies with special attention to exploration of motivational and emotional factors. The library has become more alive and an even more popular space for the pupils with special needs.

Keywords

school library, reading, project, stars, pearls, connections, special needs

Uvod

V šolskem okolju so otroci s posebnimi potrebami del šolskega vsakdana, saj posamezniki pri vzgoji in izobraževanju potrebujejo različne oblike pomoči in prilagoditve. Z njimi se srečujemo na hodnikih, v razredu, v knjižnici, v jedilnici in tudi na šolskem igrišču. So nekaj posebnega: malo bolj sramežljivi, odtujeni, zasmehovani, boječi, počasni, nerodni, mogoče celo izločeni iz družbe.

Na naši šoli so postali izjemno zanimivi in pomembni, saj smo želeli z njimi stikati prijateljstva, odkriti njihova močna področja, sprejemati pozitivne vrednote, razvijati in spodbujati ljubezen do knjige v šoli in zunaj nje ter z izjemnimi izkušnjami prepletati in bogatiti skupno življenje.

V sklopu inovacijskega projekta Bralne zvezdice in iskalci biserov nam je to tudi uspelo. V inovacijski projekt, katerega vodja sem, so bili vključeni učenci s specifičnimi učnimi težavami (zvezdice) in učenci prostovoljci (biseri). Z nami je sodelovala tudi zvezdica – defektologinja Tina Osolnik.

Slika 1: Zvezdice in biseri (foto: B. Frass).

Do novih izzivov z idejo preteklih let

V preteklem šolskem letu so učenci oddelkov drugega in tretjega razreda sodelovali pri projektu Branje pod zvezdami, v okviru katerega so se družili pri različnih dejavnostih, brali, ustvarjali, se zabavali, smejali in projekt sklenili z branjem božičnih pravljic in spanjem v šolski knjižnici.

Na podlagi dobrih izkušenj projekta se je porodila ideja za inovacijski projekt. Ravnateljica je zamisel podprla in nas opogumila za nov izziv.

Inovacijski projekt smo začeli z novim raziskovalnim vprašanjem, kako učence s posebnimi potrebami motivirati in spodbujati k večji uspešnosti pri branju in pisanju z vključevanjem učencev prostovoljcev iz višjih razredov ter razvijati pozitivno samopodobo posameznika.

Namen in cilji inovacijskega projekta:

- prostovoljna vključitev ter sodelovanje zvezdic in biserov;
- raziskovanje interesov zvezdic in biserov (gledanje TV, šport, filmi, medgeneracijski odnosi – starši, babice in dedki ...);
- motivacija in spodbujanje branja ter pisanja;
- razvijanje interesa za branje, pisanje, govorjenje, gledanje, risanje, poslušanje;
- spodbujanje branja in pisanja v knjižnici, domačem in šolskem okolju;
- povezovanje branja z vsakdanjim življenjem (obisk knjižarne, hiše eksperimentov, spoznavanje računalnika, izlet v gore, priprava hrane ...);
- sklepanje novih prijateljstev, druženje, sodelovanje;
- medsebojna pomoč in vzpostavljanje medsebojnih odnosov;
- sprejemanje drugačnosti in spodbujanje vrednot: spoštovanje, sočutje, prijaznost, pomoč, odgovornost, strpnost, vztrajnost, iskrenost, poštenje, razumevanje težav;
- iskati načine dela, da bo druženje s knjigo in vrstniki prijetno;
- občutek varnosti, brez navzočnosti staršev.

Potek naših srečanj

Naša mesečna srečanja so bila zelo raznolika. Na prvem srečanju smo se spoznali in vsaka zvezdica je dobila svoj **biser** (devetošolec). Drugo srečanje je potekalo v knji-

garni, kjer so si zvezdice s pomočjo svojih biserov izbrale knjige za poznejše branje. Prebrane zgodbe so pripovedovale svojim biserom in tako opravile bralno značko.

Tretje srečanje je bilo namenjeno spoznavanju disleksije (kaj to je, kakšne so težave pri branju in pisanju, s katerimi se srečujejo vrstniki s primanjkljaji na posameznih področjih učenja). Prišli smo do zelo zanimivih ugotovitev o načinu delovanja možganov pri dislektikih, kako vidijo zapisana besedila, s kakšnimi pripomočki premagujejo težave in katera so njihova močna področja. V branju, kot ga vidijo dislektiki, so se preizkusili tudi biseri sami in začutili, kako težko je njihovim vrstnikom pri bralni tehniki in razumevanju prebranega. Preizkušali so način urjenja tehnike branja s svojimi zvezdicami. Ob vsakem branju z zvezdico so beležili počutje pred branjem in po njem, število napak, ki jih bralec ni popravil, ter število napak, ki jih je bralec sproti popravil. S to bralno tehniko so pomagali zvezdicam izboljšati samokorekcijo napak.

Na enem izmed srečanj so se preizkusili, kako spretni so v kuhinji, in si pripravili slastno sadno kupo.

Ob prihajajočih praznikih (novo leto) so izdelovali okraske, s katerimi so okrasili knjižnico. V kinu so si ogledali film ter se sprehodili po novoletno okrašeni Ljubljani in si ogledali novoletne stojnice. Spet drugič smo se sprostili, raztezali, umirjali in masirali pri jogi (slika 2).

Slika 2: Popolna sproščenost pri jogi (foto: B. Frass).

Vsa srečanja so si učenci kronološko zapisovali v dnevnik. Dopisali so vtise, naslove, mnenja ali narisali naslovnice prebranih knjig in zgodb.

Na začetku in ob koncu projekta so biseri in zvezdice (pari), v dveh sklopih po 10 dni skupaj, vsak dan po 10 minut urili bralno tehniko. Vsak par je moral uskladiti skupni čas, namenjen branju. Prav to jim je predstavljalo največ težav, saj so se zaradi številnih obveznosti nekateri pari zelo težko časovno uskladili. Drugi so si v knjižnici puščali sporočilca, tretji v dnevnikih, nekateri so se dogovorili kar na hodniku. Njihovi stičišči za branje sta bili knjižnica in učilnica za dodatno strokovno pomoč. Srečevali so se med glavnim odmorom, pred poukom in po njem, na igrišču ...

Biseri so zabeležili vsako srečanje ter zapisovali, kako se bralec počuti pred branjem in po njem, koliko napak je naredil ... Ob koncu vsakega sklopa so biseri izdelali še analizo napak. Ob koncu projekta so primerjali oba sklopa, iz česar je bilo razvidno, da so vsi vključeni učenci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja izboljšali bralno tehniko in zmanjšali odpor do branja. Opazili smo tudi, da ti učenci zdaj veliko pogosteje obiskujejo knjižnico. Samega napredka pri branju pa nismo opazili le mi, temveč tudi starši in učiteljice.

Noč v knjižnici ali naše zadnje srečanje

Srečanje smo začeli ob 18. uri. Staršem smo pokazali, kako smo si pripravili ‚postelje‘ v knjižnici, nato smo se mastili s pico velikanko, odšli na dolg sprehod in sladoled. Ob 20.30 je sledil program z gosti. Prav prijetno smo poklepetali. Izvedeli smo veliko drug o drugem. Veliko smo se zabavali, smejali in se sladkali z dobrotami, ki so jih pripravili biseri in zvezdice. Noč je bila zvezdnata in kratka. Naše zadnje druženje je bilo res čarobno. Ob koncu šolskega leta so vsi sodelujoči prejeli spominsko zgoščenko fotografij naših srečanj.

Uspeli smo

S projektom, ki smo ga začeli septembra, smo končali maja. Prvi pogoj za naš uspeh je bilo prijetno, sproščeno, prijazno šolsko okolje.

Zagotovo je medsebojno in prijateljsko sodelovanje obeh mentoric še dodatno vplivalo, da so vse zvezdice in biseri spoznali, da je prijateljstvo tisto, kar nas povezuje, nas dela bogate in srečne za vse življenje. Srečni smo, da smo nepozabne dneve delili drug z drugim.

Slika 3: Zvezdice in biseri – postali smo pravi prijatelji (foto: B. Frass).

Zvezdice in biseri so nam zaupali

V redu sem se imela. Ni bilo naporno. Boljše berem. Vesela sem, da sem opravila bralno značko.

Noč v knjižnici mi je bila zelo všeč. Od biserov smo dobili darila in biseri so tudi dobili darila. Jaz sem dobila knjigo, sladkarije in beležko. Biseri pa so dobili knjigo, obesek za ključke in pohvalo, ki sem jo zapisala na zvezdico. Bilo mi je zelo všeč.

Najbolj mi je bilo všeč, ko smo šli na sladoled. Bilo je zabavno, ko nam je gostja prebrala Piko Nogavičko, nato smo se še malo posladkali in šli spat. Noč je bila zelooo trda! Bilo je zanimivo, lepa dogodivščina.

Največ težav sva imela z branjem, saj moja zvezdica nima veliko časa. Te težave pa sva rešila. Ob njem sem spoznala, da je tak kot vsi otroci, zabaven, vesel ... le branje mu dela težave.

Moram pohvaliti mojo zvezdico, saj je vedno prišel v knjižnico na branje. Mislim, da mu je to zelo koristilo in pomagalo, saj zdaj bere veliko bolje in tudi z manj odpora.

Danes sem imel zelo naporen dan. Imeli smo ogromno naloge. Mislil sem, da bom umrl. Hvala bogu mi je moj biser pomagal narediti nalogo.

Najino sodelovanje je bilo v redu. Pri branju me je ubogal, vendar pa se je na začetku želel branju izogniti, zato sem ga morala večkrat opozoriti. Res pa je tudi, da je zelo razigran in poln energije, zato tudi lovljenja med nama ni manjkalo. Vendar se zna tudi lepo umiriti in sodelovati. Zdaj, ko ga že bolje poznam, mu bom skušala čim bolj pomagati, tako da bova skupaj delala nalogo in mu bom kaj pomagala in bova skupaj še brala. Več ko bo vadil, bolje mu bo šlo. In kot pravi rek: Vaja dela mojstra, če mojster dela vajo!

Odmevnost projekta

Projekt je bil dobro pripravljen, zanimiv in uporaben za širše šolsko okolje. Mentorici sva bili povabljeni na TV Gea, predstavili sva ga na Zavodu RS za šolstvo, na spletnih straneh šole in na videokonferenci SIRIKT 2011.

Viri

- Davis, R. D. (2008). Dar disleksije: zakaj nekateri pametni ljudje ne znajo brati in kako se tega lahko naučijo. Zbirka strokovno poljudna. V.B.Z. Ljubljana.
- Dennison, P. E., Dennison, G. E. (2007). Telovadba za možgane. Zbirka Pedagoška kinestezija-učenje z gibanjem. Rokus Klett. Ljubljana.
- Frostig, M., Uranjek, A. (1995). Specifične učne težave. Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše. Ljubljana.
- Žerdin, T. (1990). Branje in pisanje: kako prepoznavamo motnje in kako jih odpravimo. Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše. Ljubljana.
- Žerovnik, A. (1994). Priročnik z vajami za delo z učenci, ki imajo specifične učne težave. Zavod RS za šolstvo. Ljubljana.

> **Bernarda Frass**, univ. dipl. bibl., svetovalka, je zaposlena kot knjižničarka na Osnovni šoli Vrhovci v Ljubljani.
Naslov: Cesta na Bokalce 1, 1000 Ljubljana
Naslov e-pošte: bernarda.frass@guest.arnes.si